

KOMMUNFULLMÄKTIGES HANDLINGAR

BIHANG NR 25

1995

Förslag till regler för åläggande av gångbanerenshållning

Underlag för beslut om

Åläggande om gångbanerenhållning m.m.

Kommunfullmäktige i Sandviken..... kommun har den 18/12:95.....beslutat följande med stöd av 19 § renhållningslagen (1979:596) och 13 a § renhållningsförordningen (1990:984).

Fastighetsinnehavares skyldighet

1 § Det åligger innehavare av fastighet inom område med detaljplan, där kommunen är huvudman för allmänna platser, att utföra de renhållnings-, snöröjnings- och liknande åtgärder som avses i 18 § första stycket renhållningslagen ifråga om gångbana och annat för gångtrafiken erforderligt utrymme utanför fastigheten (nedan kallat *gångbaneutrymmet*).

Skyldigheten gäller även innehavare av fastighet inom sådant område där staten varit väghållare om kommunen övertagit väghållaransvaret.

Med fastighetsinnehavare avses enligt 1 § tredje stycket renhållningslagen den som äger fastigheten eller den som enligt 1 kap 5 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152) skall anses som fastighetsägare.

Närmare föreskrifter om de åtgärder som skall vidtas

2 § Nedanstående närmare föreskrifter gäller i fråga om de åtgärder som skall vidtas av fastighetsinnehavaren.

Växtlighet och nedskräpning

3 § Det åligger fastighetsinnehavaren att ta bort ogräs och annan växtlighet samt att sopa upp och föra bort orenlighet och nedskräpande föremål från gångbaneutrymmet.

Snöröjning m.m.

4 § Det åligger fastighetsinnehavaren att snarast avlägsna snö och is som är till olägenhet för gångtrafiken och att vid halka skyndsamt sanda gångbaneutrymmet eller att vidta andra åtgärder till motverkande av halka.

Snö från tak och tomtmark får ej, utan särskilt tillstånd uppläggas på gatumark. Det åligger också fastighetsinnehavaren att sopa upp och föra bort sand från gångbaneutrymmet.

Rännstensbrunnar

5 § Det åligger fastighetsinnehavaren att hålla galler till rännstensbrunn fri från snö och is i de fall rännstensbrunnen ligger inom gångbaneutrymmet. Fasta ämnen såsom stenar, grus och skräp, får inte sopas eller spolats ned i rännstensbrunnen.

Övrigt

6 § Fastighetsinnehavaren skall också vidta övriga erforderliga åtgärder för att hålla gångbaneutrymmet i sådant skick att uppkomsten av sanitär olägenhet hindras samt de krav tillgodoses som med hänsyn till förhållandena

på platsen och övriga omständigheter kan ställas ifråga om trevnad framkomlighet och trafiksäkerhet.

Ansvarsbestämmelser

7 § Fastighetsinnehavare som uppsåtligen eller av oaktsamhet inte fullgör sin skyldighet enligt dessa föreskrifter kan dömas till böter enligt 24 § andra stycket renhållningslagen.

I 23 § renhållningslagen finns vidare bestämmelser om förelägganden och om tvångsutförande på den försumliges bekostnad.

Detta beslut gäller fr.o.m. den 1/1-96..... och ersätter äldre beslut i kommunen om fastighetsägares ansvar för gångbanerenshållningen.

Bilaga 2

Kommentarer till underlaget för beslut om åläggande om gångbanerenshållning m.m.

Inledning

Många kommuner har bestämmelser om gångbanerenshållning i sina lokala ordningsstadgor. Övergångsbestämmelserna till ordningslagen innebär att lokala ordningsföreskrifter som utfärdats före ordningslagens ikraftträdande upphör att gälla den 1 januari 1996. En kommun som tidigare ålagt fastighetsägare att svara för gångbanerenshållningen genom lokala ordningsföreskrifter och som vill att fastighetsägarna även i fortsättningen skall ha detta ansvar, bör därför **fatta nytt beslut om gångbanerenshållningen före den 1 januari 1996.**

Om en kommun fattat särskilt beslut om gångbanerenshållningen vid sidan av de lokala ordningsföreskrifterna, torde beslutet gälla fortsättningsvis. Även i ett sådant fall kan det finnas skäl att överväga behovet av ett nytt beslut, t.ex. för att klargöra renhållningsskyldighetens omfattning.

Detta underlag får inte uppfattas som en allmän rekommendation åt kommunerna att ålägga fastighetsinnehavarna ansvaret för gångbanerenshållningen. En anpassning måste givetvis ske till förhållandena i respektive kommun.

Ingressen

Enligt 19 § första stycket renhållningslagen (SFS 1979:596, ändrad 1993:596) kan kommunen **ålägga en fastighetsinnehavare inom ett område med detaljplan** där kommunen är huvudman för allmänna platser att utföra de åtgärder som avses i 18 § första stycket renhållningslagen i fråga om gångbana eller något annat utrymme utanför fastigheten som behövs för gångtrafiken. Enligt 19 § andra stycket renhållningslagen får regeringen, eller efter regeringens bemyndigande, en kommun meddela **närmare föreskrifter** i fråga om de åtgärder som skall vidtas av fastighetsinnehavaren. Ett sådant bemyndigande har tagits in i 13 a § renhållningsförordningen (SFS 1990:984, ändrad 1993:1636). Enligt denna bestämmelse får **kommunfullmäktige meddela sådana närmare föreskrifter** som avses i 19 § andra stycket renhållningslagen.

Vårt förslag följer den uppdelning som lagstiftaren gjort mellan å ena sidan beslutet att ålägga fastighetsinnehavare att svara för gångbanerenshållningen och å andra sidan de närmare föreskrifterna i fråga om vilka åtgärder som skall vidtas av fastighetsinnehavarna.

Det framgår direkt av 13 a § renhållningsförordningen att beslut om de närmare föreskrifterna skall fattas av **kommunfullmäktige**. Beslutet att ålägga fastighetsinnehavarna att svara för gångbanerenshållningen torde vara av sådan principiell karaktär att det också måste fattas av **kommunfullmäktige**.

Beslutet att ålägga fastighetsinnehavarna att svara för gångbanerenhållningen bör fattas som ett **särskilt beslut**. Åläggande kan inte längre ske genom lokala ordningsföreskrifter. Det skall heller inte tas in i kommunens renhållningsordning.

Det tidigare kravet på att kommunens beslut skulle underställas länsstyrelsens prövning om fastighetsägarna ålades nya skyldigheter har slopats. Till skillnad från vad som gäller för lokala ordningsföreskrifter skall beslut om gångbanerenhållningen heller inte anmälas till länsstyrelsen. Överklagande av kommunens beslut kan ske till länsrätten genom laglighetsprövning enligt 10 kap kommunallagen (kommunalbesvär).

Fastighetsinnehavares skyldighet

1 §

Vårt förslag är formulerat så att det omfattar innehavare av fastigheter inom alla detaljplanelagda områden där kommunen är huvudman för allmänna platser. I den mån kommunen inte vill att åläggandet gälla alla sådana områden, måste en precisering ske så att det klart framgår vilka områden som omfattas av beslutet, t.ex. genom markering på kartsnitt.

Fastighetsinnehavarna kan bara åläggas att svara för sådan **renhållning** av gångbanorna som **annars skulle åvila kommunen**, däremot inte renhållningsansvar som åvilar staten som väghållare. Det förekommer att kommuner tar över väghållningsansvar som tidigare legat på staten. Genom andra stycket tydliggörs att åläggandet också omfattar ägare av fastighet inom detaljplanelagt område där staten tidigare varit väghållare, men där kommunen tagit över väghållaransvaret.

Åläggandet kan bara avse **gångbana eller annat utrymme utanför fastigheten som behövs för gångtrafiken**. Med annat för gångtrafiken avsett utrymme avses främst del av väg som används för gångtrafiken när särskild gångbana inte finns. Det kan för sådana fall anges intill vilken bredd av vägen fastighetsägaren svarar för renhållningen.

Gångbanan behöver inte ligga i omedelbar anslutning till fastighetens gräns. Åläggandet gäller även om det ligger en plantering eller grönyta med någon meters bredd mellan gångbanan och fastighetens gräns. I sådant fall torde fastighetsinnehavarens renhållningsskyldighet också avse tillfart över till fastigheten över planteringen eller grönytan. Gångbanan behöver heller inte ligga intill en körbana. Det är tillräckligt att det finns en gångbana eller annan behövlig gångväg utanför fastigheten, t.ex. på ett grönområde. Däremot måste gångbanan ligga inom detaljplanelagt område med kommunalt huvudmannaskap för allmänna platser.

Som samlade namn på de områden fastighetsinnehavarna ansvarar för, har vi infört beteckningen "gångbaneutrymme".

Enligt 19 § renhållningslagen är det **fastighetsinnehavare** som kan åläggas att svara för gångbanerenhållningen. För att klargöra vilka åläggandet avser har vi fört in den definition av fastighetsinnehavare som finns i 1 § tredje

stycket renhållningslagen, nämligen den som äger fastigheten eller den som enligt 1 kap 5 § fastighetstaxeringslagen skall anses som fastighetsägare. Definitionen innebär bl.a. att tomträttshavare jämställs med fastighetsägare.

Närmare föreskrifter om de åtgärder som skall vidtas

§ § 2 och 6

Allmänt

Åläggande om gångbanerenhållningen kan omfatta de åtgärder som avses i 18 § första stycket renhållningslagen. I denna bestämmelse anges renhållningsskyldigheten genom en **ändamålsbestämning**: platserna skall hållas i sådant skick att uppkomsten av sanitär olägenhet hindras samt de krav tillgodoses som med hänsyn till förhållandena på platsen och övriga omständigheter kan ställas ifråga om trevnad, framkomlighet och trafiksäkerhet.

Bestämmelsen skiljer sig från tidigare reglering genom att den inte innehåller några detaljregler om vilka åtgärder som skall vidtas. När det gäller kommunens ansvar för renhållning av gator och andra allmänna platser anförs i lagmotiven (prop 1992/93:210 s 221 och 316-317) att frågan vilka åtgärder som är skäligen får avgöras med hänsyn till ortsförhållandena, platsens belägenhet inom samhället och övriga omständigheter. Det framhålls samtidigt att kommunens skyldigheter inte begränsats i förhållande till tidigare.

Någon förändring synes inte ha skett i fråga om de skyldigheter som kan åläggas fastighetsinnehavarna. Vårt förslag innebär att samtliga de åtgärder som annars skulle ankomma på kommunen i fråga om gångbanerenhållningen åläggs fastighetsinnehavarna. Kommunen kan givetvis välja att endast ålägga fastighetsinnehavarna en del av detta ansvar, t.ex. bara snöröjningsansvaret.

Som åläggandet är formulerat gäller det samtliga fastighetsinnehavare inom det område som omfattas. En kommun som vill ge möjlighet till befrielse från det åläggande som annars skulle gälla, t.ex. för särskilt ömmande fall eller om det annars av speciella skäl bedöms motiverat, kan ta in en bestämmelse om **dispens**, t.ex.: Tekniska nämnden kan efter skriftlig ansökan medge undantag från den skyldighet som annars åvilar innehavare av fastighet, om synnerliga skäl därtill föreligger.

De närmare föreskrifterna

För att tydliggöra och precisera fastighetsinnehavarnas skyldigheter bör kommunen anta **närmare föreskrifter** om vilka åtgärder fastighetsinnehavarna skall utföra. Enligt lagmotiven kan sådana föreskrifter gälla t.ex. fastighetsinnehavarnas skyldighet att utföra vinterväghållning på visst sätt eller att undanröja sand eller motsvarande fr.o.m. en viss tidpunkt (prop 1992/93:210 s 318).

Enligt 3 § allmänna ordningsstadgan omfattade renhållningsansvaret:

1. Egentlig renhållning: sopning, bortförande av renlighet och nedskräpande föremål, borttagande av ogräs samt annan med de nu nämnda jämförlig åtgärd;
2. Vinterrenhållning: snöröjning, undanskaffande av snö och is samt sandning samt bortförande av sand och annat som påförts för att motverka halka; och
3. Rensning och upptining av rännstensbrunn med tillhörande ledning.

Denna uppdelning har legat till grund för preciseringen av de åtgärder som fastighetsinnehavarna skall vidta i vårt förslag.

3 §

Denna paragraf anger de **egentliga renhållningsåtgärderna på gångbaneutrymmet**. När det gäller förhållandena på fastighetsinnehavarnas egna fastigheter kan nämnas att bestämmelser finns i 3 kap 17 § plan- och bygglagen (1987:10) om att tomter skall hållas i vårdat skick och skötas så att betydande olägenheter för omgivningen och för trafiken inte uppstår. Enligt 3 kap 1 § jordabalken ankommer det vidare på var och en att vid nyttjande av sin fasta egendom ta skälig hänsyn till omgivningen. Särskilda regler finns i 3 kap 2 § jordabalken om borttagande av rötter och grenar som tränger in på en fastighet från intilliggande område.

4 §

Bestämmelsen anger kraven på **snöröjningsåtgärder m.m.** Det finns också andra bestämmelser som är tänkbara härvidlag, t.ex. angivande av viss tidpunkt då sand senast skall ha tagits bort eller förbud mot saltning.

Av rättspraxis framgår att fastighetsägare inte kan åläggas att forsla bort eller bryta igenom snövallar som plogats upp från körbanan (NJA 1955 s 524, RÅ 1962 I 51). Av rättspraxis synes också slutsatsen kunna dras att snöröjningsansvaret inte kan flyttas längre ut i gatan om kommunen lägger upp snövallar på det egentliga utrymmet för gångtrafiken (NJA 1974 s 412). Om det anses motiverat kan bestämmelserna kompletteras med att fastighetsinnehavarnas skyldighet att hålla gångbanan ren från snö bortfaller i den mån kommunen använder gångbanan för uppläggning av snö.

Det kan uppmärksammas att särskilda bestämmelser finns om att snö och is som kan rasa ned och skada personer eller egendom på offentlig plats utan oskäligt dröjsmål skall avägsnas från tak, rännor och liknande anordningar. Detta skall ske på ett sådant sätt att det därigenom inte uppkommer risk för att personer eller egendom kommer att skadas. Ansvar för dessa åtgärder vilar på ägaren eller den som till följd av nyttjanderättsavtal eller på någon annan grund är i ägarens ställe (3 § andra och tredje styckena ordningslagen). Den som är skyldig att avlägsna snö och is får anses vara skyldig att också sammanföra och ta bort den snö eller is som kan ha kastats ned på t.ex. en gångbana.